

MOKYMAS PIEŠTI — KŪRYBINIO MINTIES VAIZDAVIMO PAGRINDAS

J. MORKYTĖ

Piešimą sudaro du pagrindiniai procesai: vaizduojamojo daikto ar reiškinių suvokimas ir pats piešimo veiksmas — vaizdavimas. Aktyvus daikto ar reiškinių suvokimas yra būtinas, norint suprantamai ir įtikinamai juos atvaizduoti, t. y. juos išreikšti. Tačiau, antra vertus, jis yra vaizdavimo pagrindas.

Tarybiniai metodistai nurodo, kad piešinį, esantį tarsi grafine kalba, reikia nagrinėti kaip mąstymo, kaip žmonių tarpusavio bendravimo formą, nes jame realizuojamas piešėjo sumanymas. Piešimo procesą sudaro mintis ir atvaizdavimas. Kuo aiškesnė mintis, tuo suprantamesnis ir įtikinamesnis atvaizdavimas. Mintis yra aktyvaus suvokimo rezultatas. Taigi, be aktyvaus objektyviojo pasaulio suvokimo, negalimas ir jo išreiškimas. Tačiau neteisinga būtų kategoriškai teigti, kad geras piešinys yra tik tada, kai teisingai suprantamas piešiamasis objektas. Piešimo procese, be aktyvaus suvokimo, svarbu ir sugebėjimas grafiškai išreikšti, t. y. mokėjimas trijų matavimų aplinkos pasaulį atvaizduoti popieriuje. Piešimas, kaip atvaizdavimas, susijęs su popieriaus, pieštuko, kaip vaizdavimo įrankio, ir linijos, kaip vaizdavimo elemento, apvaldymu.

Reiškiant mintį piešiniu, kaip ir raštu, svarbu turėti tam tikrą išsilavinimą vaizdavimo srityje. Kaip negalima rašyti, nemokant rašto, taip negalima ir piešti, neturint būtinų elementarių piešimo įgūdžių ir nors minimumo žinių apie realistinį tikrovės vaizdavimą. Abu šie procesai piešiant apsprendžia vienas kitą, tarp jų yra organiška vienybė. Todėl kalbėti apie suvokimą ir vaizdavimą, kaip apie du savarankiškus vienas paskui kitą einančius procesus, galima tik teoriškai analizuojant šį klausimą.

Grafinio vaizdavimo pagrindai turi būti perteikti pirmosiose klasėse, nes šiuo metu formuojasi smulkieji vaiko rankos raumenys, susidaro teisinga akies ir rankos judesio koordinacija. Šie fiziologiniai pradmenys padeda susidaryti būtinoms elementariems piešimo įgūdžiams, taip pat apsprendžia ir tolesnį vaiko piešinio vystymąsi.

Kaip nurodo tarybiniai psichologai, pirmieji vaiko rankos judesiai sudaro tipišką „chaotinę reakciją“, po kurios su analitinių ir sintetinių procesų pagalba didžiųjų galvos smegenų pusrutulių veikla vis labiau diferencijuojasi, darosi ekonomiškesnė, tikslesnė. Tik palaipsniui diferencijuojasi susidariusieji laikinieji ryšiai tarp rankos judesio ir vaizdo, pvz., tiesus rankos judesys, tiesaus kontūro vaizdas ir pavadinimas tiesioji linija. Priklausomai nuo didžiųjų smegenų pusrutulių funkcinės veiklos vaikas

pamažu ima jungti rankos judesį su atitinkamo daikto forma. Tai pasireiškia sudėtinga regimojo suvokimo ir rankos judesio koordinacija arba rankos judesio ir vaizdinio koordinacija, kada vaikas piešia iš atminties. Kaip besistengtų pirmosios klasės mokinys mokslo metų pradžioje nubrėžti tiesią ir plonytę liniją, negalės to padaryti. Jis dar nesugeba laisvai naudotis pieštuku, kaip piešimo priemone, ir linija, kaip piešimo elementu.

Analizuodamas įgūdžių susidarymo procesą, akademikas I. Pavlovas nurodė, kad šiems procesams vadovauja didieji galvos smegenų pusrutuliai, kad įgūdžių susidarymo procesas yra sąmoningas ir priklauso nuo atitinkamų sistemingai atliekamų pratimų. Automatizuotas įgūdis (pvz., piešiant tiesios plonos linijos nubrėžimas, spalvinimo technikos apvaldymas, piešimo nuoseklumo įsisavinimas ir t. t.) išlaisvina vaikų dėmesį spręsti naujiems mokomiejiems ir kūrybiniams uždaviniams.

Fiziologinė-psichologinė piešimo analizė įgalina iškelti pagrindinius pedagoginius ir metodinius reikalavimus, kurie yra būtini piešimo įgūdžiams sėkmingai suformuoti.

Visų pirma mokymo pradžioje reikia sistemingai kelti vis sudėtingesnius piešimo mokymo uždavinius, kurių sprendimui reikėtų aktyvaus stebėjimo ir rankos judesio koordinacijos. Iš čia išryškėja ypač didelė lavinamoji piešimo iš natūros reikšmė. Čia visas piešimo procesas susijęs su viena laikiu ir aktyviu piešimo objekto stebėjimu.

Be to, mokant piešti, svarbu žinoti, kad piešimo įgūdžių sudarymo procesas visą laiką turi būti sąmoningas procesas, neatskiriamas nuo sąmonės ir kitų psichinių savybių vystymo. Net parengiamajame piešimo etape, kai vaikai mokosi brėžti tiesias, vertikalias, horizontalias, kreivas ar lenktas linijas, būtini turiningi pratimai, pvz., vertikalius ir horizontalius rankos judesius vystyti reikia ne mechaniškai, ne abstrakčių linijų brėžimu, kaip siūlo geometrinio metodo šalininkai, bet piešiant juostelę knygai, šaškių lentą, kurią vaikai vėliau galės panaudoti užklasiniam žaidimams, dėžutę eglutės žaisliukams sudėti. Toks uždavinio sprendimas stipriau susieja daikto vaizdą su atitinkamu rankos judesiu, žadina vaikų mąstymą, interesą ir kitas psichines savybes, o tai greičiau ir tvirčiau padeda susidaryti tiksliam veiksmo įgūdžiui.

Elementariems piešimo įgūdžiams susidaryti didelę reikšmę turi veiksmo tikslo ir eigos žinojimas, pvz., vaikas turi žinoti, kodėl, brėžiant tiesę, iš pradžių reikia pažymėti taškelius, o tik po to bandyti sujungti juos plonute linija. Jis turi suprasti, kodėl neleidžiama naudoti liniuotę, trintuką. Mokytojas turi išaiškinti, kaip laikyti pieštuką (toli nuo uždros galo), kaip nubrėžti ploną liniją, vos vos liečiant popierių, kaip laikyti sąsiuvinį, kaip sėdėti ir t. t. Jaunesniojo amžiaus vaikams neužtenka žodžiu pasakyti, būtina parodyti, nupiešti lentoje, pvz., neužtenka nurodyti, kaip laikyti sąsiuvinį. Kol sąvokos neįsitvirtino, reikia parodyti sąsiuvinio padėtį prieš klasę, pataisyti kiekvieno mokinio sąsiuvinį individualiai.

Aiškinant svarbu palapsniui kelti darbo motyvus. Jeigu iš pradžių vaikas stengiasi atlikti tikslų veiksmą, norėdamas nupiešti tiesią juostelę ar lygų rėmelį, tai vėliau, kada reikia teisingai techniškai pavaizduoti, užtenka paaiškinti, kad, naudodamasis liniuote, jis niekada neišmoks nubrėžti tiesios linijos, o, vesdamas iš rankos, iš pradžių nors ir nelabai gerai, vėliau išmoks nubrėžti tiesiai, kaip su liniuote.

Piešimo įgūdžiams susidaryti didelę reikšmę turi ne tik paties veiksmo tikslo supratimas, bet ir vaikų įtikinimas šio veiksmo teisingumu ir naudingumu. Visus reikalavimus paprastai vaikai sutinka nepasitikėdami, nes taip piešti jiems sunkiau, o kartais net prieštarauja anksčiau susidariusiems įpročiams. Jiems neaišku, kodėl reikia tiesią liniją brėžti iš rankos, kada yra liniuotė ir kiti braižybos įrankiai. Mokytojui svarbu ne tik

išaiškinti, bet ir konkrečiai įrodyti tų reikalavimų naudą. Nuolatos reikia leisti vaikams pajusti savo ir klasės draugų laimėjimus. Todėl mokytojas privalo sistemingai individualiai ir su visa klase aptarti vaikų darbus, mokyti juos teisingai įvertinti savo piešinį. Toks veiksmo sąmoningumas ne tik sutelks vaikų dėmesį, padidins kruopštumą darbe, jų mokėjimą įvertinti savo piešinį ir kontroliuoti rankos judesius, bet, kas ypač svarbu, įtikins vaikus reikalavimų teisingumu.

Vaikai turi ne tik suprasti, bet tarytum patys spręsti, kaip teisingai piešti, kaip duotąjį objektą įkomponuoti popieriaus lape — horizontaliai ar vertikaliai, kaip gražiau pavaizduoti — spaudžiant ar vos vos liečiant pieštuko popierių. Todėl, frontaliai aptariant piešimo reikalavimus, reikia sužadinti vaikų aktyvumą ir sąmoningumą.

Įtikinant pagrindinį vaidmenį vaidina mokytojo reikalavimų pastovumas. Jeigu vienos pamokos metu uždraudęs naudoti trintuką, kitą pamoką nekreips dėmesio, pats mokytojas trukdys susidaryti laikiniams ryšiams, vaikai pradės abejoti, ar būtina laikytis visų reikalavimų. Užtat mokytojas, norėdamas išmokyti vaiką piešti, turi nuolat kreipti dėmesį net į tokius elementarius reikalavimus, kaip teisingas sėdėjimas, pieštuko ir sąsiuvinio tinkamas laikymas, nes šie įgūdžiai apsprendžia kitų piešimo įgūdžių susiformavimą.

Kaip paaiškėjo iš piešimo proceso analizės, susidaryti tvirtiems įgūdžiams būtina daug kartų tiksliai pakartoti veiksmą. Todėl, planuojant piešinio turinį, reikia specialiai numatyti, kokie įgūdžiai norima pakartoti. Tik nereikia pamiršti, kad neteisingai organizuotas daugkartinis to paties veiksmo kartojimas veda į monotoniškumą ir formalumą, kas piešimo procese, ugdant vaikų kūrybiškumą, visai neleistina. Piešimui galima skirti įvairius pratimus, sujungti juos su kitų mokomųjų uždavinių sprendimu, pvz., pratimai, kurie padeda išlavinti ranką tiesiai linijai nubrėžti, gali būti kartojami kiekvieną pamoką, vaikams visai nejaučiant: įpratinant kiekvieną piešinį apvesti rėmeliu, mokant naudotis pagalbinėmis linijomis, nustatant iš natūros bendrą piešinio formą, kryptį, piešiant įvairius ornamentus juostelėje ir t. t.

Kai kurie metodistai siūlo ritminius pratimus, kai vaikai braižo įvairias linijas, ritmiškai mokytojui skaičiuojant. Tokie pratimai, jei jie atliekami sąmoningai įsisavinus veiksmą ir žaidybine forma, vaikams yra įdomūs ir padeda įtvirtinti įgūdžius. Tačiau jie turi būti naudojami tik atskirais atvejais, bet negali virsti pagrindine mokymo forma, nes vestų į formalizmą.

Svarbi piešimo apvaldymo sąlyga yra ir sistemingumas darbe. Geriau piešti trumpiau, bet kasdien, nei po kelias valandas retai. Kasdieninė treniruotė įpratina akį ir ranką tiksliai vaizduoti. Pirmiausia reikia išlavinti smulkius vaikų rankos judesius (piešiant mažuose sąsiuvinėliuose ar piešimo sąsiuvinio lapo pusėje), paskui išmokyti apvaldyti visą lapą, greitai nubrėžti įvairių krypčių linijas, tiksliai matuoti iš akies. Taip palaiptui, remiantis vaikų amžiaus ir individualiomis savybėmis, reikia eiti nuo elementarių prie labiau sudėtingų vaizdavimo įgūdžių sudarymo.

Kad vaikas išmokytų savarankiškai ir įtikinamai reikšti savo mintis ir pergyvenimus piešiniu, neužtenka išlavinti vien rankos judesius ar sudaryti tik elementarius grafinio vaizdavimo įgūdžius. Jau pirmosiose klasėse reikia duoti vaikams pajusti, kad linijomis ir dėmėmis galima atvaizduoti formą ir net vidinį daikto ar reiškinio turinį. Todėl, remiantis fiziniu bei psichiniu vaiko išsivystymu, palaiptui reikia mokyti jį piešti linijas, vėliau daiktus su tiesiais kontūrais, dar vėliau — plokštuminius dviejų matavimų daiktus, galiausiai — sudėtingų formų trijų matavimų daiktus. Vaikas turi išmokti teisingai nustatyti daikto bendros formos ir jos dalių

ryšius, surasti daikto bendros formos ir jos dalių pobūdį, nustatyti konstruktyvinius bei organinius ryšius, teisingai spręsti perspektyvinius santykius, atvaizduoti apšvietimą bei daikto faktūrą. Tai pasiekama, sudarant nuoseklaus piešimo įgūdį. Nuoseklus piešimo vystymas susijęs su piešiamojo daikto analizės ir sintezės procesu. Kuo geriau išlavintas vaikų analitinis-sintetinis suvokimas, tuo geriau jie sugeba nustatyti atskirų daiktų ir jų dalių ryšius bei santykius, o kuo geriau jie tai nustato, tuo tiksliau sugeba atvaizduoti.

Suvokęs piešiamąjį daiktą, vaikas, norėdamas jį atvaizduoti, turi stengtis dar kartą pamatyti bendrą daikto vaizdą bei atrinkti reikiamas vaizdavimo priemones, kad galėtų įtikinamai išreikšti. Vaikas turi tarytum pamatyti užbaigtą būsimą piešinį ir tinkamai jį įkomponuoti popieriaus lape. Kad vaikas galėtų pamatyti vaizdavimo priemones, jis turi būti įsivavinęs teisingo realistinio vaizdavimo pagrindus. Čia išryškėja techninių žinių ir mokėjimų reikšmė grafiniam vaizdavimui. Kuo didesnė vaizdavimo patirtis, tuo lengviau vaikas įstengia įsivaizduoti būsimąjį piešinį. Tada vaikas turi surasti ir plonytėmis linijomis lape pažymėti vaizduojamojo daikto bendrą kryptį, nustatyti jo bendrą formą. Tik iš bendros daikto formos jis turi išmokti išskirti ir pažymėti pagrindines daikto dalis, nustatyti jų santykius, konstrukcijas ir tik po to, kai visas piešinys pagalbinėmis linijomis jau pažymėtas, gali pradėti detalizuoti atskiras dalis bei piešti kontūrus.

Sudaryti nuoseklaus vaizdavimo įgūdžius pradinėse klasėse yra sunkiausia, nes tai prieštarauja turimai vaikų vaizdavimo praktikai. Jau anksčiau vaikas yra įpratęs, giliau neanalizuodamas piešiamojo daikto, greitai kontūrais nupiešti daikto schemą. Sulaužyti senąjį įgūdį galima tik konkrečiai įrodžius, įtikinus vaikus, kad taip dirbant niekuomet negalima panašiai ir gražiai nupiešti. Nuoseklaus vaizdavimo įgūdžio sudarymas labiau nei kurie kiti piešimo įgūdžiai reikalauja sąmoningumo ir vaikų aktyvumo.

Sąmoningumas ir aktyvumas, nuosekliai vaizduojant, būtinas dar ir todėl, kad jis susijęs su gilia vaizduojamojo daikto suvokimo analize ir sinteze, t. y. su būtinumu pamatyti bendrą daikto formą, bendrą kryptį, proporcijas ir t. t. Kiekvieno daikto piešimas reikalauja skirtingo sprendimo, skirtingo planavimo, skirtingų vaizdavimo priemonių naudojimo, o tai neįmanoma be mąstymo.

Didelę reikšmę vaikų sąmoningumui turi mokytojo kalba. Mokytojas turi aiškiai ir konkrečiai išaiškinti vaikams, kodėl ir kaip reikia nuosekliai piešti. Pagalbiniais klausimais mokytojas turi su vaikais aptarti ne tik matomąjį daiktą, bet ir būdus bei priemones, kuriomis galima išraiškinti geriausiai jį atvaizduoti. Teisingą sprendimą surasti turi patys mokiniai.

Aiškinimą konkretizuoti padeda mokytojo piešimas lentoje. Kaip parodė eksperimentai, vaikai geriausiai supranta naujus piešimo reikalavimus, tik sekdami mokytojo nuoseklų piešimą. Tada jie geriau supranta patį piešimą. Vaikams iš pradžių sunku pamatyti piešiamo daikto vaizdavimo tarmas. Todėl, kol vaikui sunku rasti vaizduojamąsias priemones pačioje gamtoje, scheminis nuoseklus mokytojo piešimas lentoje tarytum padeda pamatyti būsimąjį piešinį, įvertinti piešiamojo daikto vaizdą iš vaizduojamosios pusės. Mokytojo piešimas sukonkretina ir patį nuoseklaus piešimo uždavinio supratimą. Žodžiais pradinėse klasėse jį paaiškinti beveik negalima. Be to, mokytojo piešinys įrodo, koku būdu galima pasiekti palyginti didelio piešinio panašumo su piešiamuoju daiktu. Vaikas džiaugiasi mokytojo piešiniu ir tiki savo jėgomis. Jau tik vienas pavyzdys sužadina vaiko norą tokiu pat būdu nupiešti. Mokytojo piešinys lentoje padeda organizuoti piešiamojo daikto suvokimo analizę ir aptarti kiekvieną piešimo etapą. Tačiau, piešiant lentoje, nepasiekama didelio tikslumo, tai ypač svarbu, su-

pažindinant vaikus su įvairiomis vaizdavimo priemonėmis. Todėl, piešiant iš natūros, labai svarbu parodyti dar ir užbaigtą (geriausiai praėjusiųjų metų) mokinių piešinį popieriuje. Tai padeda vaikams geriau suprasti uždavinį ir pamatyti, kokiomis priemonėmis jį galima spręsti, jie geriau įsivaizduoja būsimąjį piešinį ir tiksliai jį atlieka.

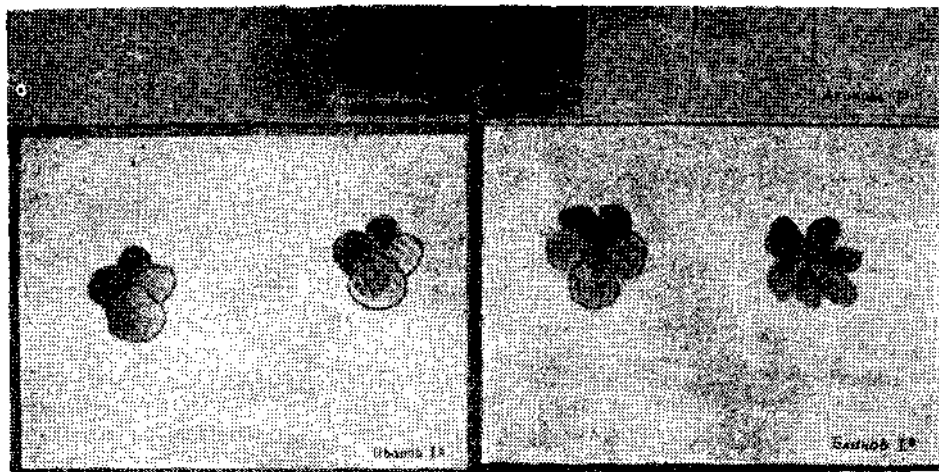
Vaizdavimo organizacija priklauso nuo amžiaus ir individualių vaiko savybių. Pirmojoje klasėje, kai vaikai tik pradeda analizuoti piešiamąjį objektą ir neturi dar nuoseklaus piešimo įgūdžių, piešimui vadovauja mokytojas. Mokytojas, pažymėjęs lentoje popieriaus lapą, su vaikais nutaria nupiešti rėmelius. Konkrečiai (parodydamas lentoje) paaiškina ir liepia vaikams nupiešti juos sąsiuvinuose. Po to su visa klase sprendžia, ką toliau daryti. Nutaria pirmiausia pasižymėti vietą, kurioje pieš daiktą. Pirmiausia lapo vidurį suranda mokytojas lentoje, o po to vaikai ieško sąsiuvinuose. Paskui aptaria bendrą daikto formą, parodo, kaip ją surasti, ir liepia vaikams ieškoti. Kolektyviai nustato lentoje ir sąsiuvinuose proporcijas, išskiria piešamos natūros pagrindines dalis, pereina prie atskirų dalių detalizavimo ir pagaliau prie bendro kontūro išvedimo. Toks viso piešimo proceso suskirstymas į atskirus mažučius uždavinius palengvina vaikų mąstymą, pakelia jų sąmoningumą, aktyvumą, tuo pačiu įpratina vaikus nuosekliai piešti. Natūros studijavimas ir piešimas lentoje bei vaikų sąsiuvinuose būtinas ir vėliau, net antrojoje klasėje, kada piešiama sudėtingesni piešiniai.

Tačiau, nuolat naudojant šitokį aiškinimo būdą, kyla pavojus įprantinti vaikus pasyviai kopijuoti mokytojo piešinį. Todėl jau pirmojoje klasėje, piešiant pažįstamas vaikams formas, mokytojas privalo reikalauti savarankiškesnio darbo. Prieš pradėdant piešti, mokytojas su visa klase aptaria visą piešimo eigą: kaip laikyti sąsiuvinį, kaip paruošti lapą ir sukomponuoti jame bendrą daikto formą, kaip surasti pagrindinius santykius ir t. t. Nupiešęs lentoje, mokytojas dar paaiškina iškilusius mokiniams neaiškumus, tada piešinį nutrina, ir vaikai piešia savarankiškai, laikydamiesi nuoseklumo.

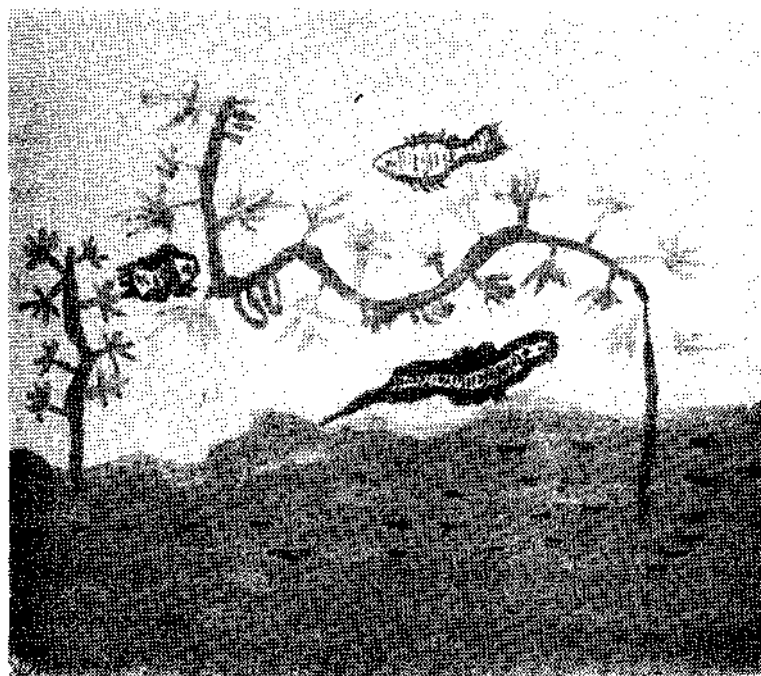
Pereinant nuo paprastų, geometrinės formos daiktų piešimo prie sudėtingų trijų matavimų formų suradimo, vaikai turės išmokti surasti ne tik bendrą piešiamojo daikto kryptį, formą, bet ir pabrėžti konstrukciją, pagrindines dalis, pažymėti jų proporcijas, spręsti perspektyvinius, spalvinius bei faktūrinius uždavinius. Kaip rodo praktika, pirmosiose klasėse vaikai dar nesugeba savarankiškai nupiešti naują formą ar perspektyvinę padėtį. Todėl kiekvieną kartą reikia aptarti bei parodyti piešimo eigą lentoje. Tas labai svarbu, pereinant prie erdvinio vaizdavimo, kai vaikai turi pamatyti ir iš duotojo taško mokėti atvaizduoti popieriaus plokštumoje trijų matavimų daiktus. Šiuo metu vaikų piešime tarsi įvyksta lūžis. Vaikai turi pamatyti ir mokėti, kaip išreikšti tokias savybes, kurių anksčiau net nepastebėdavo. Todėl yra visai nepagrįsti kai kurių metodistų reikalavimai, aiškinant nebepiešti lentoje. Tas, pasak jų, gali pastūmėti į piešimą iš atminties. Iš atminties vaikas pieš tik tada, kai mokytojas neišaiškins įvairių perspektyvinių padėčių bei jų nuoseklaus sprendimo. Užtat, piešiant perspektyviškai, svarbu išaiškinti ne vieną kurią nors perspektyvinę padėtį, bet visas galimas, kad kiekvienas vaikas konkrečiai suprastų daikto perspektyvinį kitimą ir tuo pačiu savarankiškai galėtų spręsti apie daikto padėtį iš savo stebėjimo taško. Nurodant tik vieną kurią nors perspektyvinę daikto padėtį, labai sunku sąmoningai vaikams išaiškinti perspektyvinio formos kitimo esmę. Nesuprasdami perspektyvinio vaizdavimo logikos, vaikai ima nesąmoningai kopijuoti lentoje matytą formą.

Tokių pat metodinių reikalavimų reikėtų laikytis, ir formuojant įvairius techninius įgūdžius. Tai patvirtina ir fiziologinė-psichologinė piešimo

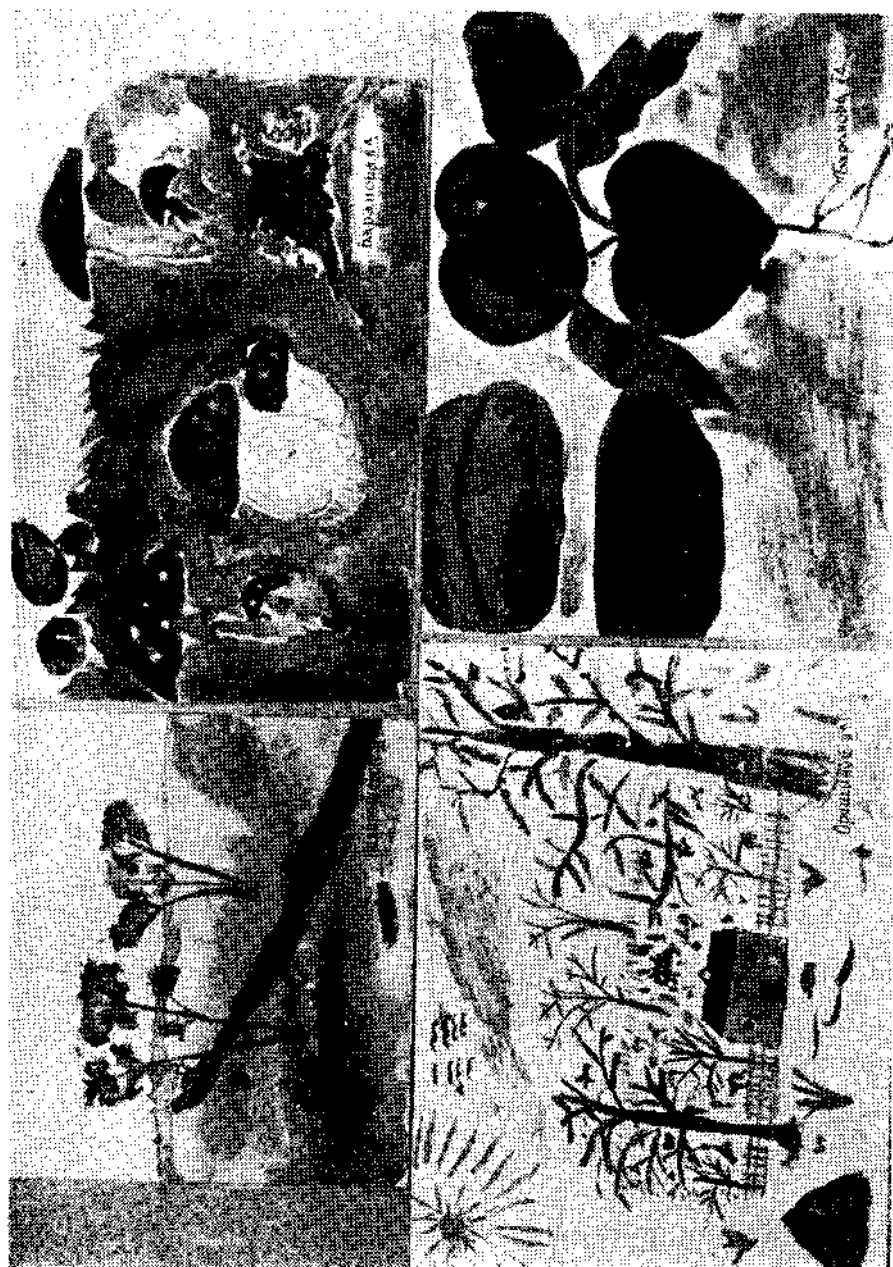
įgūdžių susidarymo analizė. Todėl, sudarant piešimo programas, turėtų būti specialiai pagalvojama, su kokia technika kurioje klasėje vaikai turėtų būti supažindinami ir kiek tam reikėtų skirti valandų. Dabartinė padėtis, kai techninių įgūdžių susidarymui nenumatoma laiko, yra nepateisinama. Maskvos mokyklose praktikuojama supažindinti vaikus su spalvinimo pieštukais technika, aptariant spalvų tonus (žr. pav. 1). Vaikai kalba apie našlaites, jų spalvas, išskiria šviesius ir tamsius tonus, išsiaiškina, kaip reikia spalvoti, kad gautų tamsiai ir šviesiai mėlyną spalvą. Atlikę pratimėlį, vaikai iš atminties piešia dar ir gėlytes. Dar didesnę dėmesį reikėtų skirti

1 pav. Technikos pratimai pieštuku

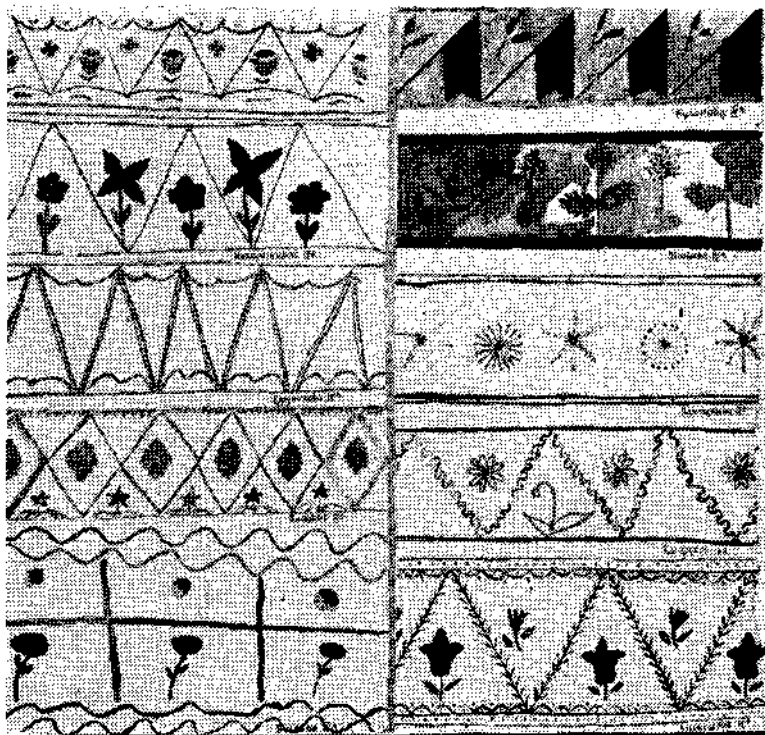

2 pav. I klasės mokinio piešinys, atliktas akvareliniais dažais (Tema — „Žuvelės akvariume“)

3 pav. II klases vaiku piešiniai, atļikti akvareliniājs dažāis

guašo ir akvarelinių dažų įvairioms technikoms. Kaip praktika parodė, šios technikos didele dalimi padeda išugdyti sugebėjimą greitai suvokti piešiamojo daikto visumą, bendrą pobūdį, išskirti esminius bruožus, išryškinti judesį, o tai padeda išlavinti žmogaus sugebėjimą laisvai, gyvai, apibendrintai reikšti piešiniu savo mintis (žr. pav. 2, 3, 4).

4 pav. IV klasės mokinių savarankiškai ornamentuota juosinė, atlikta teptuku

Palaipsniui sunkinant vaizdavimo uždavinius, mokiniai išmoka suprasti ne tik erdvinius santykius, bet ir skirti spalvas bei jų tonus, spręsti šviesos ir faktūros problemas. Įgyti įgūdžiai kiekvienų mokslo metų pradžioje kartojami, jie sudaro sistemą, o tai padeda dar giliau vaizduoti. Kauptis vaizduojamajai patirčiai, vis labiau atpalaiduojamos piešėjo kūrybinės jėgos nuo veiksmo techninio atlikimo, ir tai įgalina laisvai atrinkti kiekvienai temai tinkamiausias vaizdavimo priemones norimai idėjai išreikšti. Tuo mokymas piešti ir yra vaizduojamosios kūrybos pagrindas.

VDI Pedagogikos katedra

Įteikta 1961 m. balandžio mėn.

LITERATURA

1. Сеченов И. М., Избранные философские и психологические произведения. М., 1947.
2. Павлов И. П., Избранные труды, под. ред. М. А. Усневича, М., 1954.
3. Волков Н. Н., Восприятие предмета и рисунка, М., 1950.
4. Игнатъев, Вопросы психологического анализа процесса рисования, «Известия», 1950.
5. Лабунская Г. В., Назаревская Г. А., Рожкова Е. Е., Уроки рисования в начальной школе, М., изд. II, 1957.
6. Лай В. А., Школа действия, Реформа школы согласно требованиям природы и культуры, СПб, 1914.
7. Монтессори М., Самовоспитание и самообучение в начальной школе, перевод Ландсберга, М., 1922.

ОБУЧЕНИЕ РИСОВАНИЮ КАК ОСНОВА ТВОРЧЕСКОГО ИЗОБРАЖЕНИЯ

Я. МОРКИТЕ

Резюме

Восприятие и изображение в создании реалистического отображения являются двумя сторонами одного и того же процесса, который направлен на наиболее полное раскрытие содержания явлений действительности. Единая направленность в руководстве ими обеспечит осуществление образовательного и воспитательного значения рисования.

Основы обучения графическому изображению со всей серьезностью должны прививаться в начальной школе, ибо в этот период жизни формируются мелкие мышцы руки ребенка, устанавливается точная координация глаза и движения руки.

Развитие грамотного изображения должно основываться на физиологических началах, на психологических особенностях и педагогических принципах обучения.

Постепенно достигается такая степень овладения графическими навыками, когда ребенок может более или менее сознательно выразить в рисунке свои мысли и желания понятными формами, когда ребенок начинает смотреть на свой рисунок, как на способ мышления и общения с другими людьми. Такое рисование приобретает социальный характер, носит все более творческий характер.
